

Domáci glavov

Stev.68.

Lienz, torek 9.aprila 1946.

Leto 2.

TISTIM, KI BI RADI ŠLI DOMOV

Pomlad je prinesla v naravo novo življenje. Zemlja zopet toplo diha in kliče orače in sejalce. Za kmeta, ki je s srcem zraščan z zemljo, so sedaj najlepši dnevi. Kakor ženin klicu neveste, tako se kmet v teh prelepih dneh odziva klicu zemlje.

Tudi naše kmečke be unce sedaj kliče slovenska zemlja. Kličejo jih polja, kličejo vinogradi in sačovnjaki. Bolj kot kdajkoli uhajajo v teh dneh misli naših kmetov domov. Tako zanjč sedanji pomladanski dnevi niso dnevi veselja, temveč so dnevi težkega domotožja, tihe, skrite žalosti. Tako radi bi šli domov!

V nekaterih je ta klic silno močan. Niso vzdržali in so odšli, drugi pa se na odhod pripravljajo. Ti pojavi nas ne presenečajo. Presenitl pa nas je odhod tistih, ki so odšli domov na skrivaj. Odšli so tako kakor tisti, ki imajo slabo vest, odšli so, kakor da bi jim kdo odhod prepovedal.

To nas je pripravilo do tega, da blanka. Zdi se nam potrebno o tej zadevi povedati jasno besedo. Ne bo to prvič. To smo storili že v Vetrinju, to smo tukaj povedali že javno. Ker pa nekateri radi pozabijo, drugi pa nasedajo premeteni propagandi neodgovornih ljudi, ponovimo še enkrat svoje stališče do povratka v domovino in do povratnikov.

Vsak slovenski begunec - inteligent, delavec in kmet - je v lanskem maju popolnoma prostovoljno zapustil svojo domovino in svoje premoženje. Nikdo ni bil siljen k temu koraku. Najboljši dokaz za to je bil naš neorganiziran be-. Nam je bila svoboda in demokracija dražja kakor pa vse naše premoženje! Zato pa tudi danes vedno in potrpežljivo prenašamo vse težave begunstva. Najdražje in najvišje dobrine imamo zajamčene: osebno svobodo, svobodo vere in vesti!

Res pa je, da je v duhovnem razpoloženju lanskih prvomajskih dni morda ta ali oni, iz tega ali drugega kraja, ko je opazoval množice beguncev, podlegel trenutnemu razpoloženju in se je beguncem pridružil, ne da bi dovolj premislil in presodil ta svoj korak. Tedaj pa je pač zaneslo. Danes pa ta morda premalo premišljeni korak obžaluje. Žal mu je lepe domačije in zemlje, brez katere ne more živeti, in postaja bolan od domotožja, hoče na vsak način domov.

To razpoloženje popolnoma razumemo. Vsak tak naj resno premisli. Dobro ve, za kaj se odloča, saj je imel dovolj časa in miru, da je lahko vso stvar dobro in do vseh potankosti premislil. Nikomur ne prigovarjamo, naj ostane, nikdar pa tudi ne silimo naj gre domov, pa tudi če nam je žoprno. Vsak je dom prostovoljno zapustil in kdor sedaj hoče iti, naj gre!

Ali eno pa od teh ljudi brezpogojno zahtevamo: vsak naj pristojni oblasti prijavi svojo željo, da hoče iti domov, naj -re ob belém dnevu in po redni poti kot poštenjak, ne pa skrivaj kot tihotapec!

Danes ima skrb za begunce in preseljene osebe UNRRA. Ona je tudi dolžna, da vse tiste, ki bi se radi vrnili v svojo domovino, da tudi spravi. Za njihov odhod in prevoz je odgovorna, te odgovorno-

nosti pa se tudi zaveda. UNRRA ni samo uradna temveč tudi človekoljubna ustanova, ne dela samo papirnato uradno, temveč dela tudi s srcem in pametjo. Za ljudi, ki gredo pod njenim okriljem in z njenim spremstvom v domovino, prevzame skrb in odgovornost, da bodo ti ljudje v domovino tudi prišli. Vedeti tudi hoče, kako je s temi ljudmi potem doma. Da to niso le prazne besede, naj vam dokaže sledeči odstavek iz razglasa, ki ga je izdal direktor begunskega taborišča v Serviglianu gospod Lancaster, ko pravi:

"Prosim, zavedajte se, da me lahko obiščete kadar koli v moji pisarni, če ste v težavah. Če se želite vrniti domov, vam bom tudi pomagal. Ni potrebno uhajati iz taborišča. Vsak, kdor se želi vrniti v Jugoslavijo, bo preskrbljen z voznim listkom in hrano za potovanje. Nihče ne bo prisiljen vrniti se v Jugoslavijo."

Zato razumemo, zakaj nekim ljudem ni všeč, da bi povratniki odhajali domov po redni poti, ampak namenoma hočejo njihov povratak zagrniti v plašč "konspiracije", v plašč tiste konspiracije, ki je nam in svetu povzročila toliko zla in gorja in ga še povzroča. S tem namreč dosežejo dvoje: najprej na ta način odvajanja ljudi zanje ne prevzamejo nobene odgovornosti.

Če se povratnikom na poti kaj neljubega pripeti, če pride do nesreče, si pilatovsko umijeje roke, češ saj nismo zanje prevzeli nobene odgovornosti. Sami so se tako odločili, naj posledice pripišejo sebi. Potem pa s takim tihotapskim odvajanjem ljudi mečejo temno senco na slovensko begunsko skupnost, češ, glejte, kakšen teror izvajajo v taboriščih naših ljudi, da niti domov ne upajo javno iti, ampak morajo skrivaj uiti. Tako pred oblastmi in ljudmi umažejo slovenska taboriščna vodstva in vse begunce! To je že stara taktika!

Zato še enkrat jasno in odločno povemo: Vsak se je za begunstvo prostovoljno odločil, tudi za posledice begunstva. Vsak pa je tudi svoje sreče kovač! Kdor misli, da mu je v srečo, če se vrne, in zato hoče iti domov, naj gre! Nikogar domov ne silimo, nikomur pa tudi ne branimo povratka.

Njegova in naša korist pa zahtevata, da svoj odhod oziroma željo po odhodu domov uradno prijavi pri taboriščnem ravnateljstvu UNRRE in da počaka, da ga UNRRA po redni poti spravi v domovino.

Vsaka druga pot je neresna, nevarna in je v škodo povratnikom in nam. Vsak drugačen postopek je izraz nezaupanja in grda nehvaležnosti UNRRI in angleškim oblastem ter žali našo narodno čast.

KOLHOZOM GROZI RAZPAD

Londonski list "Economist" opisuje v vrsti člankov ogromne izgube, ki jih je utrpelo med vojno rusko poljedelstvo. Obenem osvetli probleme zopetnega uvajanja kolektivnega gospodarstva v osvobojenih zahodnih deželah Sovjetske zveze.

Obnova industrije v zahodnih sovjetskih pokrajinah je v tesni zvezi z dvigom poljedelstva. Nekaj številčk nam pojasni važnost gospodarske produkcije tega dela Sovjetske zveze.

V teh zahodnih pokrajinah je bilo pred nemškim napadom 40% obdelane zemlje vseh sovjetskih kolektivnih farm, 37% vseh žitnih polj, 85% vseh nasadov sladkorne pese, 45% celokupnega števila konj in 60% prešičev.

RUSNI POLOŽAJ V UKRAJINI. Vojni dogodki so krivi, da je šlo v izgubo 137.000 traktorjev in 49.000 strojev za žetev. Šele sedaj se je ugotovilo, da so evakuirali v vzhodni del Sov.

zveze le 6.000 traktorjev. Dočim so po velikopoteznem načrtu hitro rešili skoraj vse industrijske naprave, za gospodarske stroje očitno ni bilo načrta. Zato je še težje prebresti sečanje težave v gospodarstvu kakor v industriji. Potem je treba še dati iz ube na živini, pomanjkanje gnojil in različne poljedelske orodja. Vse to je n.pr. v Ukrajini privedlo do resnega socialnega in političnega položaja.

Kolektivno gospodarstvo, ki so ga Nemci povečini odpravili je zaradi iz ube svojih tehničnih predpogojev iz ubilo precej svoje učinkovitosti. V marsikaterem področju črzi kolhozom celo popoln propad.

KOLHOZNI KMETJE OBDRELUJEJO PRIVATNA POSESTVA.

Najvažnejši činitelj v kolhoznom gospodarstvu je traktor, ki predstavlja tukaj isto kakor konj pri malem kmetu. Kjer pa obojega ni, ne konja in ne traktorja, tam črzi poljedelstvu polom, pa naj bo kolektivno ali pa individualno zgrajeno. In tak je danes položaj v enem delu sovjetskih zapadnih pokrajin. Zato sedaj člani kolektivnih farm skušajo po svojih močeh obdelovati svojo privatno zemljo, ne da bi se dosti brigali za skupno gospodarstvo.

Zodi se, da si kolhozni kmetje kar prilastijo zemljo, ki je last kolektiva. V Sovjetski zvezi je trenutno v teku uradna propagandna konja proti "kršitvam statuta kolektivnih farm".

NAZAJ NI POTI. Pot k individualnemu gospodarstvu je izključena. Prvič to zabranjuje vladni program. Razen tega bi propad tehničnih temeljev vodil do popolnega razpada v poljedelstvu, ne da bi bilo pomagano posameznim kmetom. To pomeni, da se kmetje v teh pokrajinah popolnoma odvisni pri obnovi od državne pomoči, predvsem od traktorske industrije in od tovarn, ki izdelujejo umetna gnojila.

Zaradi velikih iz ub živine je dežela še bolj kot prej navezana na stroje. Delo s stroji pa pomeni v Sovjetski zvezi kolektivno gospodarstvo. Največje važnosti je sedaj vprašanje, kdaj bo morla vlada spet obnoviti temeljne pogoje za kolhozni sistem. To se pravi, kdaj bo morla dati na razpolago dovolj traktorjev, kosilnic in tovornih avtomobilov.

DANES SE MASČUJE... Danes se jim maščuje, ker niso evakuirali poljedelskih strojev na Vzhod v istem obsezu kakor naprave orožne industrije. Čas, ki je potreben, da nadomestijo izgubljeni material, bo povzročil Sovjetski zvezi še velike težave. Sicer pa je Sovjetska zveza že bila v podobnem položaju. Bilo je v času prve petletke, ko so v poljedelstvu uvedli kolektivni sistem, predno so bili sploh dani tehnični predpogoji za kolektivno gospodarstvo. V teh letih so ruske kmete le s silo odvrnili od tega, da se niso povrnilo k privatnemu individualnemu gospodarstvu. Takrat je trajalo nekaj let, predno je industrija bila v stanju staviti poljedelstvu na razpolago dovolj sredstev za mehanizacijo dela na farmah. Sele, ko se je to zgodilo, je sistem kolhozov postal stabilen.

RAČUNAJO Z DRISTIČNI MI UKREPI. Tudi tokrat je treba računati, da bo sovjetska vlada uporabila drastične metode, da prepreči, da z velikim trudom ustanovljeni kolhozi ne razpadejo na svoje šestayne dele.

Kako dolgo bo trajal ta položaj, to je samo odvisno od tega, če se bo sovjetska industrija morla hitro in nevirano razviti. Pri tem bo hitra tehnična oprema poljedelstva odločila.

Da bo to vŕaj v začetku spet mo oće izvesti le na račun splošnega življenskega standarda velikih mas sovjetskega delavstva, to je eno od vpraŕanj, s katerim si danes v Moskvi ne delijo več glave. (Iz "Welt-presse" od 3. aprila 1945.)

=== : ===

IZ SLOVENIJE. - Kočevska skupščina je sklenila, da bo z vso strogoŕtjo preganjala in tudi izločila iz vseh odborov tiste odbornike, ki zavirajo delo in učinkovitost ljudske oblasti. V vasi Dren sta se tajnik in predsednik krajevnega odbora tako izpridila, da sta kradla celo podpore za najsiromašnejše prebivalstvo. Tudi sodišču so odposlanci očitali pristransko delovanje, ter se nekateri sodnike razrešili službe in postavili nove.

RAZPRAVA PROTI ŽUPNIKU V ZG. POLSKAVI. Ljudska pravica poroča, da se bo pred okrajnim ljudskim sodiščem v Mariboru moral zasovarjati tudi Zorko Melhijor, župnik v Zg. Polskavi, in sicer kot "saboter agrarne reforme". Ljudska pravica o njem poroča, da je imel v lasti tudi nadarbinski rozd, ki je del gozdne kompleksa magdalenskega samostana v Studenici. Nadarbinski rozdovi, ki pripadajo župnišču v Polskavi merijo okrog 50 ha. Obtožnica očita župniku, da je posekal po uveljavitvi zakona o agrarni reformi 411 kub. metrov bukovine in da je od tega že prodal 318 kub. metrov.

DR. METOD MIKUŽ. je za Slovenskega poročevalca napisal članek pod naslovom "Dokaj dni naj živi, vsak, kar nas dobrih je ljudi!" V članku primerja prihod osvobodilne vojske s prihodom Kristusa v Jeruzalem, kjer mu je ljudstvo porinjalo pot s cvetjem in mu klicalo "hozana". Vendar je to ljudstvo kasneje svojega Boga izdalo in ga križalo. Tudi vsa Ljubljana je ob prihodu osvobodilne vojske pela hosano, pravi dr. Mikuž, in če nečemo biti naivni, moramo priznati, da danes ni več tako. Temu so krivi tisti prenekateri ljudje, ki na ves glas poudarjajo, da predstavljajo ljudstvo in da je njihov glas "glas ljudstva". Člankar zaključuje, da

danes ni še vse tako, kot bi moralo biti in da zato še ni vse prav, ker skušajo vladati "ljudske množice", skupine tistih nepoštenih ljudi, ki lezejo na dan kakor rabe po dežju in ki se se vtihotapili v najrazličnejše odbore in organizacije in ki v svoji nevoščljivosti in sovraŕstvu do bližnjega napačno poudarjajo, da so "stari partizani", ali da so "aktivisti od 1941", in podobno.

V TRBOVLJAH so obsodili trgovca Makska na 6 mesecev odvzema prostosti s prisilnim delom, na zaplenbo vsega trgovskega inventarja in odvzem trgovske pravice, ker je prikril 400 m blaga. Pravtako je bil istotam obsojen tudi trgovec Požun Edvard, na 4 mesece odvzema prostosti s prisilnim delom, na dve leti izgube državljskih pravic, na zaplenbo trgovskega inventarja in odvzem trgovske obrti zaradi prikritja 200 m blaga. - Tamošnjega mesarja Črka Jožeta, pri katerem so našli 13 avtomobilskih gum, večjo količino bakrene žice, so pa obsodili na zaplenbo avtomobila, vseh gum in 10.000 din globe.

V STAREM TRCU PRI LOŽU so imeli sestanek vseh agrarcev. Na sestanku je delilna komisija dokončno sklenila, komu bodo dodelili zemljo, in komu jo bodo odvzeli. Sklenili so, da razlaste veleposestva Kovača Karla, Kržiča Ludvika, Graščine iz Koče vasi, Teličeva, Snežnika, Zavarja in cekveni presežek.

V ZDRUŽENE DRŽAVE lahko pišemo po zračni pošti. Za vsakih 5 ur je treba doplačati še 3 šilince in 25 stroškov.

V SERVIGLIANU se je poročila vd. Pavlič Majda z g. podporoč. poljske vojske Vovkom Kazimirjem.